
MENSEN VAN TOEN

Familiekundig tijdschrift van de heemkundige kring
"Het Land van Nevele" vzw

SPECIAAL LOVAERTNUMMER

september 1997

jaargang 7

aflevering 3

28
Heemkondig

Afgiftekantoor 9850 Nevele

MENSEN VAN TOEN

Driemaandelijks familiekundig tijdschrift voor
Bachte-Maria-Leerne, Hansbeke, Landegem, Lotenhulle, Meigem,
Merendree, Nevele, Poeke, Poesele, Sint-Martens-Leerne,
Vinkt, Vosselare en Zeveren.

Lidgeld 1997

150 fr. over te schrijven op rekening 000-0627981-03 of
290-7431460-20 (voor buitenland enkel op postrekening)
van "Het Land van Nevele" v.z.w., Beentjesstraat 24, 9850 Poesele.

Werkgroep familiekunde

A. BOLLAERT - J. LUYSSAERT - A. MARTENS

Typografie en lay-out

K. DE GROOTE

Druk

Beschutte Werkplaats "Nevelland", Nevele.

Redactie

A. BOLLAERT, Beentjesstraat 24, 9850 Poesele
S. DE GROOTE, Peperstraat 7, 9800 Bachte-Maria-Leerne
L. DE RUYCK - K. DE GROOTE, Heiste 45, 9850 Landegem
J. LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

De auteurs zelf zijn verantwoordelijk voor de inhoud
van hun teksten.

Kaaffoto

*Borstbeeld van orgelbouwer Leo Lovaert (1802-1872)
in de Leo Lovaertstraat te Nevele. (Foto A. Bollaert)*

MENSEN VAN TOEN

Driemaandelijks familiekundig tijdschrift

SPECIAAL LOVAERTNUMMER

door
André Bollaert

september 1997

jaargang 7

aflevering 3

Uitgegeven door de heemkundige kring "Het Land van Nevele"

Verantwoordelijke Uitgever: Jan Luysaert
Veldestraat 26, 9850 Merendree

DE ORGELBOUWERS LOVAERT UIT NEVELE, EN HUN VOORoudERS

**"125 JAAR GELEDEN OVERLEED LEO LOVAERT, DE STAMVADER
VAN DEZE NEVELSE ORGELBOUWERSFAMILIE."**

Dit artikel heeft niet tot hoofddoel een bijdrage te wijden aan de prestaties van deze belangrijke Nevelse orgelbouwersfamilie. Enkel en deden dit trouwens reeds voor ons en de interesse voor het werk van de Lovaerts is nog steeds levendig. We denken hierbij vooral aan de bijdragen van de heer Ghislain Potvlieghe, docent orgelwetenschappen aan het Lemmensinstituut te Leuven en aan het Koninklijk Vlaams Conservatorium te Antwerpen aan wie de verdienste mag worden toegekend de Lovaerts uit de anonimiteit te hebben gehaald en aan wijlen de heer Antoine Janssens, conservator van het museum Rietgaverstede te Nevele, door wiens toedoen het Nevels gemeentebestuur een straat noemde naar Leo Lovaert (goedgekeurd door de Bestendige Deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen op 28 september 1981). Nog door tussenkomst van de heer Janssens werd op 30 augustus 1996 in de voorvermelde straat een bronzen borstbeeld van de orgelbouwer onthuld.

Tijdens deze opzoekingen hebben we vooral gepoogd na te gaan waar de Lovaerts vandaan kwamen. Wie waren ze? Wat deden ze? Wat is er van hen geworden? Gezien hun enorm belang voor onze lokale geschiedenis kunnen we zomaar niet aan hun prestaties voorbijgaan. Een korte beschrijving aan het slot van deze bijdrage leek ons dan ook wenselijk. Wie echter meer details wil kennen, verwijzen we graag naar de bibliografie achteraan die we getracht hebben zo volledig mogelijk weer te geven.

Onze zoektocht naar de voorouders van de orgelbouwersfamilie LOVAERT bracht ons via Gent, Deinze, Nevele, Poesele, Bellem en Kanegem naar Ruisselede waar we in de tweede helft van de 17e eeuw Joannes Louvaert en zijn echtgenote Judoca Galle terugvonden. Op heden zijn zij de verste voorouders die we van deze bekende Vlaamse orgelbouwersfamilie terugvonden.

In de diverse parochieregisters vinden we de naam geschreven als LOUVAERT, LEVAERT, LOOVAERT, LOVAERTS en LEVAERTS. Na 1720 vinden we (op één uitzondering na) nog enkel de schrijfwijze LOVAERT terug. Het lijkt er op dat zij die in West-Vlaanderen gebleven

zijn de familienaam Louvaert bleven behouden. De Oost-Vlaamse struiken werden Lovaert.

Volgens de naamkundige Dr. Frans Debrabandere, is de naam afgeleid van het Franse woord *loup* (wolf).

Het geheel van de teruggevonden gegevens beslaat 5 generaties:

- A. LOUVAERT Joannes x GALLE Judoca
- B. LOVAERT Petrus x DE REU Joanna
- C. LOVAERT Petrus x BAFFORT Jeanne
- D. LOVAERT Clement x FASSAU Regina
- E. LOVAERT Leonard x VANHOOLANDT Marie-Thérèse

A. Joannes LOUVAERT was gehuwd met Judoca (of Josine) Galle. In 1674 woonden ze te Ruiselede waar op 2 juni van dat jaar een zoon werd geboren en gekerstend dezelfde dag onder de naam Carolus Louvaert. Peter en meter waren Carolus Galle en Martina Gerlandst. Kort na de geboorte van de kleine Carel verhuisde het gezin naar Kanegem waar op 1 december 1675 Maria-Anna het levenslicht zag. Twee dagen later werd ze gedoopt.

Op 19 oktober 1680 werd Petrus geboren en dezelfde dag gedoopt. Louis Neerincx werd zijn peter en Adriana Galle zijn meter.

Drie jaar later, op 22 april 1683, zag Godeliva Louvaert het levenslicht. Ze werd diezelfde dag in de kerk van Kanegem gedoopt door Lieven Verschaffelt, pastoor van Poesele. Jacobus Galle en Francisca Biebuyck werden peter en meter.

Op 24 april 1686 werd om acht uur 's morgens opnieuw een zoon geboren, Constantinus Levaert. Hij werd de volgende dag gedoopt. Petrus Galle aanvaardde het peterschap en Suzanne Vanderstraeten trad op als meter in de plaats van Catherine Loovaert die niet kon aanwezig zijn.

Nog te Kanegem werd op 7 september 1690, om 11 uur 's avonds Joannes-Baptist Lovaert geboren. Hij werd de volgende dag gekerstend. Joannes-Baptist Vanderhaeghen werd zijn peter, Maria Van Overbeke zijn meter.

Carolus Louvaert huwde op 28 september 1699 te Ruiselede met Ludovica Verbeke (getuigen: Gerardus Duijschaever, Livina Van Maldeghem en Anna Voorde) en hertrouwde, na het overlijden van zijn echtgenote, op 20 augustus 1701 te Bellem met Joanna (of Janneken) Versluys.

In 1709 staat het gezin te Bellem ingeschreven langs de zuidkant van de vaart die de parochie in twee delen splitste en werden er vijf kinderen vermeld: Joannes, Pieter, Anna-Maria, Josijne en Alegonde.

Judoca (of Josijntje) huwde op 31 augustus 1728 te Bellem met Petrus Meganck en vestigde zich in Hansbeke.

Pieter (of Petrus) fs Carolus bleef ongehuwd. Hij verdiende de kost als arbeider of dienstbode en overleed te Bellem op 31 mei 1780.

Constantinus Lovaert vinden we in 1709 in Bellem terug als knecht bij paardenboer Joos De Reu aan de zuidkant van de vaart op de wijk Spildoorn. Hij overleed te Ruisselede op 7 januari 1710.

Godeliva Lovaerts huwde op 3 maart 1707 te Ruisselede met Judocus Vandenbossche (getuigen: Adriaan Symoens en Judoca Galle) en hertrouwde er op 26 juli 1716 met Joseph Obijn (getuigen: Marinus Obijn en Judoca Galle).

Maria-Anna huwde op 9 april 1701 te Tielt met Petrus Bibau (fs Egidius en Joanna De Vriese). Ze overleed te Tielt op 15 maart 1721.

Een zekere Catharina Lovaert huwde op 3 juli 1715 te Ruisselede met Joannes Mestach (getuigen: Petrus Naert en Judoca Galle) en overleed er op 8 februari 1720. Als leeftijd staat 30 jaar vermeld. Gezien Judoca Galle hier als getuige bij het huwelijk optrad is het praktisch zeker dat deze Catharina ook een dochter is van Joannes Louvaert. Haar geboorteplaats en -datum vonden we echter niet terug.

Van Joannes-Baptist Lovaert vonden we geen spoor meer terug.

Petrus Lovaert is de volgende stamvader van onze orgelbouwers.

- B. **Petrus LOVAERT** vinden we in 1709 terug als hoeveknecht te Bellem bij paardenboer Joos Verlez op de noordkant van de vaart. Op 26 april 1710 heeft in hetzelfde Bellem de ondertrouw plaats tussen Petrus Lovaert en Francisca Van Wayenberghe (Poesele 11 maart 1689), dochter van Pieter en Maria Weynant.

Van de EH Officiaal in Gent mocht pastoor-deken Van Belleghem echter het huwelijk niet inzegenen omdat Joannes Le Coltere hiertegen bezwaar had ingediend. Na de opheffing van het verbod werden zij op 10 mei 1710 in de echt verbonden in aanwezigheid van de getuigen Carolus Lovaert en Maria Van de Voorde.

Na hun huwelijk vestigden ze zich te Poesele langs de weg tussen Nevele en Lotenhulle (thans Bredeweg nr. 19) waar Petrus het beroep van wagenmaker uitoefende. Daarbij baatte hij met zijn

echtgenote een landbouwbedrijfje uit bestaande uit vier verspreid liggende percelen land met een totale oppervlakte van 1813 roeden.

Uit dit huwelijk sproten 4 kinderen:

- Judoca (° Poesele 15.05.1711 - peter: Petrus Van Waeyenberghe, meter: Joanna De Wulf loco Judoca Galle). Ze huwde met Livinus Vandewalle.
- Adrienne (° Poesele 09.01.1714 - peter: Fredericus Van Waeyenberghe, meter: Adriana Van Wayenberghe), huwde eerst met Joannes Herpels (Poesele 15.06.1737) en na diens overlijden met Petrus D'Hertoge (Poesele 26.02.1764). Ze werd te Poesele begraven op 30 maart 1791.
- Marianne (° Poesele 31.12.1716 - peter: Joos Schollaert loco Carolus Lovaert, meter: Maria Van de Voorde). Ze werd gedoopt door de vroedvrouw en overleed op 19 januari 1717.
- Karel (° Poesele 27.02.1718 - peter: Carolus Van Waeyenberghe, meter: Maria Doest). Overleden te Poesele op 7 oktober 1740.

Francisca Van Waeyenberg werd nauwelijks dertig jaar. Op 26 april 1719 werd ze te Poesele ten grave gedragen.

Vier maanden na het overlijden van zijn echtgenote stapte Petrus Lovaert te Bellem opnieuw in het huwelijksbootje met Joanna (ook "Jenno" genoemd) De Reu. Zij was de dochter van de niet onbemiddelde paardenboer Joos De Reu en Livijne Loete, die op de zuidkant van de vaart woonden op de wijk Spildoorn waar Constant Lovaert, Petrus' broer, een tijdlang hoeveknecht was. Het huwelijk werd ingezegend op 31 augustus 1719, "*met dispensatie van de drie geboden voor de echtvereniging. Die geboden, ten laste van Joanna De Reu werden door de E.H. Officiaal van Gent opgeheven en waren bekomen door Joannes Peers, weduwnaar uit Zomergem.*". Zoals de tekst in het huwelijksregister letterlijk vermeldt. De getuigen waren meester Ignatius De Roo en Livina Loete, moeder van de bruid.

Uit deze echtverbintenis werden acht kinderen geboren:

- Joanna (° Poesele 18.10.1720 - peter: Joannes De Reu, meter: Petronella Dromaert). Overleden te Poesele op 21 maart 1738.
- Livina (° Poesele 08.11.1722 - peter: Boudewijn Putte, meter: Livina Loete). Overleden te Poesele en er op 30 januari 1731 begraven.
- Petrus (° Poesele 13.02.1724 - peter: Petrus De Reu, meter: Joanna Putte). Hij is de volgende stamvader van onze orgelbouwersfamilie.

- Angelina (° Poesele 20.04.1726 - peter: Franciscus Van Renterghem, meter: Joanna Lijbaert), stierf kort na de geboorte en werd op 22 april 1726 ten grave gedragen.
- Joannes Joseph (° Poesele 22.02.1729 - peter: Joannes Verbiest, meter: Josepha De Rey). Bij zijn overlijden vermeldde pastoor Leyten: 20.03.1729, *infans Petri Lovaert, mensi 1*.
- Jan Baptist (° Poesele 12.09.1730 - peter: Petrus Lovaert, meter: Anna Maria De Reu). Overleden te Poesele op 8 maart 1731.
- Joannes Francies (° Poesele 12.08.1732 - peter: Joannes De Reu, meter: Petronelle Lovaert). Hij huwde op 10 mei 1767 te Sint-Maria-Lerne met Isabella Gevaert en ging zich aldaar vestigen. Uit deze echtverbintenis vonden we 6 kinderen terug: Maria-Coleta (° 1768-†1774), Joannes-Franciscus (° en †1769), Franciscus (†1771), Bernardus (° 1773), Augustinus (° 1775-†1782) en Maria-Coleta (° 1779-†1782). In de parochieregisters werd de naam enkele keren vervormd tot "Lovaers" en "Lowaert". Joannes-Francies overleed te St.-Maria-Lerne op 10.06.1795.
- Egidius (° Poesele 08.01.1736 - peter: Egidius De Schuyter, meter: Adriana Lovaert). Overleden te Poesele (kort na zijn peter - zoals het overlijdensregister vermeldt) op 18 augustus 1742.

Petrus Lovaert was kerkmeester te Poesele in 1724 en 1725, hij overleed op 28 januari 1741.

Na het overlijden van haar jongste zoon hertrouwde Jenno De Reu met Gillis Coppens (fs. Pieter en Josijntje Schelstraete) en vestigde zich te Baarle. Haar echtgenoot overleed er op 4 juni 1753, zij vijf maanden later op 22 november, ze was 52 jaar.

- C. Petrus LOVAERT (de jonge) huwde op 22 november 1758 te Poesele met Maria Joanna Bafort (° Poesele 29.04.1736), dochter van Joannes Baptist en Francisca Beyaert. De getuigen bij dit huwelijk waren Joseph Bollaert en Joanna Francisca Beyaert.

Rond deze trouwpartij was waarschijnlijk heel wat te doen geweest want zes dagen eerder, op 16 november, was Joanna bevallen van een dochter, Maria Florentina. De familie Bafort was in het 18e-eeuwse Poesele een achtenswaardige familie. Joannes bezat er enkele eigendommen en was de eerste Poeselaar die een persoonlijke plaats in de kerk kreeg, onder het oksaal. Hij liet in 1740 een kapel bouwen in de Beentjesstraat die hij in 1757 aan de kerk schonk.

Petrus Lovaert, de jonge, bleef het ouderlijk huis bewonen en volgde zijn vader op als wagenmaker.

Maria Florentina huwde op 16.09.1781 te Poesele met Laurentius De Swan (of Deswaef) uit Ruiselede en ging te Sint-Maria-Lerne wonen.

Na haar huwelijk schonk Marie Jeanne (meestal kortweg Jeanne genoemd) nog het leven aan vier kinderen:

- Philip Jacob (° Poesele 29.05.1760 - peter: Philippus Bekaert, meter: Maria Anne Claes). Overleden te Poesele op 22.04.1770.
- Clemens (° Poesele 25.04.1763 - peter: Joannes Beaufort, meter: Livina Galle). Clemens of Clement Lovaert, zoals hij verder steeds genoemd wordt, is de volgende stamvader van onze orgelbouwers-familie.
- Rosa (° Poesele 10.06.1765 - peter: Francis Van Doosselaere, meter: Joanna Francisca Bogaert). In 1789 vinden we haar terug in St.-Maria-Lerne.
- Marianne Jacoba (° Poesele 05.11.1768 - peter: Petrus Dobbelaere in naam van Petrus Lovaert, meter: Maria Anna Jacoba Baffort).

Petrus Lovaert overleed te Poesele op 14 juli 1770, hij was 44 jaar.

Joanne Bafort hertrouwde met de dertien jaar jongere Nevelse kleermaker Thomas Lampe (fs. Joannes Laurentius en Judoca Vaernewijck) en week uit naar Nevele waar ze tijdens de maand oktober van 1783 overleed. In de staat van goed opgemaakt na haar overlijden werd ze verkeerdelijk Joanna Lovaert genoemd.

- D. **Clement LOVAERT** huwde drie maal. Zijn eerste uitverkorene was Régina Brossé - ook Broché, Brégée, Brigérest, Bersé, Berger of Bergé genoemd - (° Asper 05.09.1757), dochter van Adriaan en Theresia Mabe.

Ze huwden op 30.10.1784 te Sint-Martens-Lerne, Joseph De Backer en Anna Brégée waren hun getuigen. Na hun huwelijk vestigden ze zich te Nevele op het dorp waar Clement het beroep van hoefsmid uitoefende. In de diverse geboorte- en overlijdensakten wordt de naam van Régina steeds op een andere manier geschreven. De echte naam is vermoedelijk Brossé zoals vermeld in haar doopakte te Asper.

Het echtpaar kreeg 8 kinderen:

- Amelia Josepha (° Nevele 19.03.1785 - peter: Joseph Blondeel ex Cortraienus, meter: Coleta Van H...). Overleden te Nevele op 04.05.1786.
- Naamloos meisje (° en † 11.09.1786), gedoopt onder voorbehoud.
- Petrus (° Nevele 30.12.1787 - peter: Petrus Jacobus Verhegge, ° Aalter en wonende te Nevele, meter: Maria Florentina Lovaert, ° Poesele en wonende te Sint-Maria-Leerne. Hij overleed te Nevele op 23.10.1807 en werd vermeld als "*maréchal ferrand*".
- Sophia (° Nevele 18.11.1789 - peter: Jacobus Franciscus De Smet uit Meigem, meter: Rosa Perpetua Lovaert, ° Poesele en wonende te St.-Maria-Leerne).
- Coleta (° Nevele 28.10.1791 - peter: Laurentius De Swae(f), ex Ruiselede en wonende te St.-Maria-Leerne, meter: Anna Maria Petronella Broché, ° Asper en wonende te Vosselare). Op 08.06.1825 huwde ze te Nevele met weduwnaar Bernardus Wieme (° Merendree 07.02.1794). Hij stond bekend als werkmán, zij als spinster. Ze overleed in het "gesticht genaamd Hospitaal Louise" op 01.01.1870.
- Maria Josepha (° Nevele 18.05.1796, peter: Petrus Franciscus Bafort uit Nevele, meter: Isabelle Marie Van Cuelebroeck, ex Singhem). Ze overleed op 22.09.1799 (6 complementaire jaar 7).
- Augustin (° Nevele 12.06.1798 - 24 praireal jaar 6 - getuigen bij de aangifte waren Pierre Bruggeman, winkelier en Pierre De Koker, wever). Hij overleed op 25.08.1805 (7 fructidor jaar 13).
- Marie-Jeanne (° Nevele 23.12.1800 - 2 nivose jaar 9 - getuigen bij de aangifte waren Emanuel Bafort, timmerman en Jan-Baptist Snoeck, tuinier). Ze overleed op 14.04.1803 (24 germinal jaar 11).

Regina Brossé overleed op 6 maart 1801 (15 ventose jaar 9). Clement en Petronella Brossé uit Vosselare, de zuster van de overledene, deden de aangifte op het Nevelse gemeentehuis. Geen van beiden naamtekent.

Op 17.02.1802 hertrouwt de 37-jarige Clement Lovaert te Nevele met de 25-jarige Regina Fassau (° Kruishoutem 17.04.1776), dochter van Emanuel en Brigitte Cnockaert.

Uit dit huwelijk werden 5 kinderen geboren:

- Leonard (° Nevele 11.03.1802 - 20 ventose jaar 10 - Charles Mestdag, landbouwer uit Nevele en Bregite Conckaert, landbouwster uit Meigem traden op als getuigen bij de aangifte). Leo Lovaert werd de eerste orgelbouwer.

- Pauline Ferdinandine (° Nevele 21.06.1804- 2 messidor jaar 12 - getuigen bij de geboorteaangifte waren: Jacques Van Hese, leerlooier en François Demol, muzikant).
- Virginie (° Nevele 30.06.1806, getuigen: Jacques Frédéricq, schrijver en Jérôme Frédéricq, bijzondere, burens van de ouders).
- Eugénie (° Nevele 30.03.1808, getuigen: Jean-Baptiste Snoeck, handlanger en Charles Claeys, veldwachter uit Nevele). Zij overleed op 06.06.1808.
- Melanie (° Nevele 27.05.1809, getuigen: Pierre Jacques De Meyer, kleermaker en Pierre Decocker, wever, beiden uit Nevele. Melanie overleed op 20.12.1827.

Regina Fassau stond bekend als spinster en was nog geen 34 jaar toen ze op 27 maart 1810 overleed.

Twee en een half jaar later, op 29 september 1812, hertrouwde hoefsmid Clement Lovaert met spinster Dorothée Braem (° Nevele 24.09.1777), weduwe van Jean-Bernard Lybaert. Uit dit huwelijk werden geen kinderen meer geboren.

Uit de opgemaakte geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten bleek dat Clement Lovaert ongeletterd was. Tot aan zijn dood bleef hij in Nevele het beroep van smid uitoefenen. Hij overleed aldaar op 72-jarige leeftijd in zijn woning op de wijk Oosche op 12 maart 1835.

- E. Leo LOVAERT, schrijnwerker van beroep, huwde op 12 juli 1828 te Nevele met de 21-jarige naaister Marie-Thérèse Vanhoolant (° Nevele 20.02.1807), dochter van de 57-jarige Jacobus, "*particulieren*" en Joanna Van Parijs. Ze vestigden zich te Nevele in de St.-Jansstraat, de huidige Lange Munt, op de hoek met de Kattestraat richting kanaal van Schipdonk.

Het echtpaar kreeg 5 kinderen:

- Evarist (° Nevele 13.04.1829, getuigen bij de aangifte: Ludovicus Vander Syppen, koster en Carolus Ludovicus De Brabander, handschoenmaker).
- Louis (° Nevele 28.12.1830, getuigen: Louis Vander Syppen, koster en Pieter Sierens, kuiper). Bij deze geboorteaangifte wordt Leo Lovaert voor het eerst als "orgelmaker" vermeld.
- Sidonie (° Nevele 19.02.1833, getuigen: Louis Vander Syppen, koster en Leo Huys, schoenmaker).
- Franciscus Xaverius (° Nevele 10.02.1835), getuigen: Leo Huys, schoenmaker en Louis Vandersyppen, koster).

- Conrardus (ˆ Nevele 14.06.1838, getuigen: Leo Dias, koopman en Leo De Volder, veldwachter). Hij overleed op 10.11.1840.

In het bevolkingsregister van Nevele, opgemaakt einde 1846, vinden we de familie Lovaert terug in de Wijk C, Langemunt nr. 69 (blz. 215). Daar worden ze op 16 mei 1849 uitgeschreven als zijnde vertrokken naar Deinze. (Een stukje vergeeld papier op het orgel van een leegstaande kapel in Oubraker vermeldt "*Rue D'eglise-Deynze 1852*").

Drie jaar later, op 9 februari 1852, verhuist het gezin naar de Nieuwstraat 98 te Gent (de latere Sint-Pietersnieuwstraat). De oudste zonen Evarist en Louis waren hier reeds als orgelmaker ingeschreven. De telling 1867-1880 van de stad Gent vermeldt als woonplaats Sint-Pietersnieuwstraat 122. Het gezin telt nog vier leden: Leo, zijn echtgenote en de zonen Louis en Xavier die nu ook als orgelmaker staat vermeld.

Evarist huwde op 21 april 1864 te Gent met Mathilde Boerjan (ˆ Watervliet 17.02.1841) en ging volgens de Wegwijzer van de stad Gent in de St.-Amandsstraat 58 wonen waar hun eerste twee kinderen werden geboren: Rachel (ˆ Gent 26.03.1865) en Maria Sidonia (ˆ Gent 29.06.1866).

Op 7 september 1866 verhuist Evarist met zijn gezin naar de Groot-Begijnhoflaan 43 en vanaf 10 oktober 1867 staat het gezin ingeschreven in de Nieuwstraat 59 te Ledeberg. In het bevolkingsregister 1867-1880 van Ledeberg staat Evarist als "*fabricant d'orgues*" vermeld.

Naast de reeds vermelde kinderen was het gezin ondertussen uitgebreid met nog twee spruiten namelijk Georges Auguste (ˆ Ledeberg 06.10.1868) en Celeste Octavie (ˆ Ledeberg 02.12.1869). Er is ook een meid in het gezin, Marie Focket (ˆ Balegem 25.05.1841) die hen in juli 1868 zal verlaten. Het volgende jaar, op 7 augustus 1869 sterft Georges, het enige zoontje van de familie, aan de gevolgen van de mazels.

Evarist, zijn echtgenote en de drie overgebleven kinderen verlaten op 22 januari 1872 Ledeberg en vestigen zich te Gentbrugge, Sasstraat 72.

Op 21 augustus 1872 sterft Leo Lovaert "*door uitleving*". Uit het boek van de begrafenissen van de O.L.V.-St.-Pieterskerk blijkt dat hij twee dagen later ter aarde werd besteld.

120

Den 29 Augustus 1862 te byramen.
 Leonardus Lovaert oud 51 j 6 m en Marie Edelegerwate
 van Marie Theresia Van Holland. 2^e Pietersnieuwstraat
 N. 122.

J. Westraaf
 1862

*Uittreksel uit het boek der begrafenis van de
 O.L.Vr.-kerk op het Sint-Pietersplein*

Na de dood van zijn vader emigreert Evarist met zijn familie naar Wallonië. Ze verblijven een tijdje in Marcinelle en worden op 29 mei 1877 ingeschreven in het bevolkingsregister van Charleroi, Rue des Chaudronniers nr. 5. Later verhuizen ze naar de Rue de l'Ecluse nr. 17.

"Fabricants d'orgues" Evarist Lovaert verwisselt aldaar het tijdelijke met het eeuwige op 27 januari 1883.

Na het overlijden van haar echtgenoot verlaat Mathilde Boerjan met haar drie dochters Charleroi en vestigde zich vanaf maart 1884 in Sint-Joost-ten-Node.

Op 25 januari 1877 verhuizen Louis en zijn moeder naar de Visserij 39. Zes dagen later wordt ook François-Xavier er uitgeschreven met als nieuw adres Sint-Jacobsnieuwstraat 4. Op 9 september 1878 wordt hij uitgeschreven naar Ledeberg, Spoorweglaan 18 en in 1881 staat hij ingeschreven in een woning op de Boulevard 24, nog steeds te Ledeberg met als beroep "ébéniste" (meubelmaker).

In de bevolkingstelling van 1891 vinden we hem niet meer terug, nochtans staat in de telling van 1881 geen enkele bijwerking waarin melding gemaakt wordt van een eventuele verhuis of overlijden, ook in de registers van de burgerlijke stand is geen spoor van zijn overlijden terug te vinden.

Marie-Thérèse Vanhoolandt overleed te Gent op 19.03.1880. Louis, die ongehuwd bleef, overleed vier jaar later op 21 maart 1884. Van Xavier vonden we de overlijdensdata en -plaats niet terug.

EPILOOG

Waar Joannes Lovaert vandaan kwam alvorens zich in Ruisselede te vestigen, vonden we tot op heden niet terug. In Pittem en vooral Oostrozebeke komt de naam tijdens de 17e en 18e eeuw veelvuldig voor. De ene keer geschreven als Louvaert, de andere keer als Lovaert. We slagen er echter wel niet in een link te leggen naar de struik die onze orgelbouwers heeft voortgebracht.

Op vandaag is de familienaam LOVAERT zo goed als uitgestorven. We vonden nog vijf naamdragers terug. In Ukkel Raymond Lovaert en de tuinarchitecte Fabienne Lovaert, in Hasselt Celestina Lovaert (° Staden 1935) dochter van beroepsmilitair René Lovaert (° Waarschoot 1912 en † Leopoldsburg 1982) en in Melle Patrick Lovaert (° Gent 1963) gemeentewerkman aan de Stad Gent, ongehuwde zoon van André Lovaert (° Ledeberg 1934), gepensioneerd gemeentewerkman.

DE LOVAERT GENERATIES

A. LOVAERT Joannes

•

†

x Galle Judoca

†

Kinderen:

- Carolus   ° Ruisselede 02.06.1674 †na 1710
- Maria Anna   ° Kanegem 01.12.1675 ?
- Petrus   ° Kanegem 19.10.1680 †Poesele   28.01.1741
- Godeliva   ° Kanegem 24.04.1683 †na 1716
- Constantinus   ° Kanegem 24.04.1686 †Ruisselede 07.01.1710
- Joannes Baptist   ° Kanegem 07.09.1690 ?
- Catharina
- Jacob

B. LOVAERT Petrus

° Kanegem 19.10.1680
†Poesele 28.01.1741
° Poesele 11.03.1686
†Poesele 26.04.1719

x Van Wayenberghe Francisca

Bellem 26.01.1710

Kinderen:

- Judoca ° Poesele 16.05.1711 †na 1740
- Adrienne ° Poesele 10.01.1714 †Poesele 30.03.1791
- Marianne ° Poesele 01.01.1714 †Poesele 19.01.1717
- Karel ° Poesele 27.02.1718 †Poesele 07.10.1740

x De Reu Joanna

°
†Baarle 22.11.1753

Bellem 31.08.1719

Kinderen:

- Joanna ° Poesele 18.10.1720 †Poesele maart 1738
- Livina ° Poesele 08.11.1722 †Poesele 30.01.1723
- Petrus ° Poesele 13.02.1724 †Poesele 14.07.1770
- Angelina ° Poesele 20.04.1726 †Poesele 22.04.1726
- Joannes Joseph ° Poesele 22.02.1729 †Poesele 02.03.1729
- Jan Baptist ° Poesele 12.02.1730 †Poesele 1730
- Joannes Francies ° Poesele 13.08.1732 †?
- Egidius ° Poesele 08.01.1736 †Poesele 18.08.1742

C. LOVAERT Petrus

° Poesele 13.02.1724
†Poesele 14.07.1770
° Poesele 29.04.1736
†Poesele ?

x Bafort Maria Joanna

Poesele 22.11.1757

Kinderen:

- Philip Jacob ° Poesele 30.05.1760 †Poesele 22.04.1770
- Clemens ° Poesele 25.04.1763 †Nevele 12.03.1835
- Rosa ° Poesele 10.06.1765
- Marianne Jacoba ° Poesele 05.11.1768

D. LOVAERT Clement

° Poesele 25.04.1763
†Nevele 12.03.1735
Asper 05.09.1757
†Nevele 06.03.1801

Sint-Martens-Leerne 30.10.1784

Kinderen:

- Amelia Josepha	° Nevele	19.03.1785	†Nevele	04.05.1786
- naamloos meisje	° Nevele	11.09.1786	†Nevele	11.09.1786
- Petrus	° Nevele	30.12.1787	†Nevele	23.10.1807
- Sophia	° Nevele	18.11.1789		
- Coleta	° Nevele	28.10.1791	†Nevele	01.01.1870
- Maria Josepha	° Nevele	17.05.1796	†Nevele	22.09.1799
- Augustin	° Nevele	12.06.1798	†Nevele	24.08.1805
- Marie Jeanne	° Nevele	24.12.1800	†Nevele	14.04.1801

x Fassau Regina

° Kruishoutem 17.04.1776
†Nevele 27.03.1810

Nevele 17.02.1802

Kinderen:

- Leonard	° Nevele	30.03.1802	†Gent	21.08.1872
- Pauline Ferdinandin	° Nevele	21.06.1804		
- Virginie	° Nevele	30.06.1806		
- Eugenie	° Nevele	30.03.1808	†Nevele	06.06.1808
- Melanie	° Nevele	27.05.1809	†Nevele	20.12.1827

x Braem Dorothea

° Nevele 26.04.1763
†?

Nevele 29.09.1812

E. LOVAERT Leonard	° Nevele	30.03.1802	
	†Gent	21.08.1872	
x Vanhoolant Marie-Thérese	° Nevele	20.02.1807	
	†Gent	19.03.1880	
Nevele 12.07.1828			

Kinderen:

- Evarist	° Nevele	13.04.1829	†Charleroi	27.01.1883
- Ludovicus	° Nevele	28.12.1830	†Gent	21.04.1884
- Maria	° Nevele	19.02.1833		
- Franciscus Xaverius	° Nevele	10.02.1835	†	na 1886
- Conrardus	° Nevele	14.06.1838	†Nevele	10.11.1840

ORGELBOUWPRESTATIES VAN DE FAMILIE LOVAERT

Leonard Lovaert was de eerste en werd tevens de bekendste Nevelse orgelbouwer. Tot april 1829 vinden we hem in de gemeentelijke akten terug als schrijnwerker. In december 1830 wordt hij voor het eerst vermeld als orgelmaker.

Zijn vader Clement was smid op het dorp te Nevele, een beroep dat hij tot aan zijn dood bleef uitoefenen.¹ Zijn grootvader en overgrootvader langs vaderszijde waren wagenmakers langs de (huidige) Bredeweg te Poesele.

Waar hij zijn stiel geleerd heeft blijft vooralsnog een raadsel. Volgens orgeldeskundige G.Potvlieghe lijkt het aannemelijk dat hij zich als autodidact opwerkte.² Bij de inhuldiging van het Zonnegems orgel in juli 1988 meende de journalist van dagblad Het Volk³ echter te weten dat Lovaert in de stiel was bij de Gentse orgelbouwer Maximilien Van Peteghem en achteraf een korte periode zelfstandig werkte.

---

1. G.POTVLEEGHE, *De familie Lovaert, orgel- en beiaardbouwers*, extra aflevering *Het Land van Nevele*, juli 1972, blz. 6 staat ten onrechte vermeld dat Clement Lovaert bij de aangifte van zijn overlijden als orgelmaker bekend stond. De akte vermeldt als beroep van de overledene (Clement): smid, bij de aangever Leo Lovaert staat als beroep: orgelmaker.

2. G.POTVLEEGHE, *Ibidem*, blz. 6

3. D.S. in *Dagblad Het Volk*, 23.07.1988 (regionaal), Zonnegems orgel laat weer mooie klanken horen.

N° 330.

Koninglyk besluit van 12 maart 1838, waerby een octrooy, voor tien jaeren, word verleend aen den heer Leo Lovaert, orgelmaeker, woonende te Nevele (Oostvlaanderen), voor de uytvinding en de verbetering van een stelsel van orgel.

Uit: Bestuursmemoriaal van de provincie Oost-Vlaanderen, 1938, blz. 795, nr. 330

N° 735.

Koninklyk besluit van den 20 augusty 1839, waerby een octrooy verleend wordt voor tien jaren aen den heer Leo Lovaert, orgelmaker, woonende te Nevele (Oost-Vlaanderen), voor de invoering van eenen middel dienende om looden dakgoten op de daken der kerken en andere gebouwen aenteleggen en te plaetsen, zonder daertoe het vuur te behoeven te gebruiken.

Uit: Bestuursmemoriaal van de provincie Oost-Vlaanderen, 1939, blz. 1559, nr. 735

Zijn eerste orgel bouwde hij in 1833 (Markegem) zodat we kunnen aannemen dat hij in 1831 en 1832 in de leer ging bij een reeds gevestigde orgelbouwer en zich daarna als zelfstandig orgelbouwer vestigde. Volgens orgeldeskundige Dierik Potvlieghe kan uit de prestaties van Leo Lovaert worden afgeleid dat hij enige improvisatie en research nooit uit de weg is gegaan. Dit wordt trouwens bevestigd door de octrooien aan hem verleend die we terugvonden in het Bestuursmemoriaal van de Provincie Oost-Vlaanderen uit de jaren 1838 en 1839 waarbij hem door Koninklijk Besluit een octrooi voor tien jaar wordt verleend voor "de uytvinding en de verbetering van een stelsel van orgel" en de invoering

van "eenen middel dienende om looden dakgoten op de daken der kerken en andere gebouwen aenteleggen en te plaetsen, zonder daertoe het vuer te hoeven gebruiken".

Deze laatste uitvinding deed de Nevelse Lovaertkenner Antoine Janssens ertoe besluiten dat Lovaert zijn loden orgelpijpen vermoedelijk zelf fabriceerde daar waar de meeste orgelbouwers die meestal inkochten.⁴ Leo ontwierp tevens een nieuw systeem dat het beiaardspelen vergemakkelijkte door middel van het gebruik van een pianoklavier. De eerste beiaard volgens dit systeem vervaardigd was deze van de abdij van Baudeloo te Gent. Ook het klokkenspel op de toren van het stadhuis van Roeselare werd met dit systeem in beweging gebracht. Lovaert's droom, de grote beiaard van het Gentse belfort van zijn uitvinding te voorzien werd echter door het stadsbestuur niet in overweging genomen.⁵

Vijf orgels, door Leo Lovaert gebouwd, werden bij Koninklijk Besluit geklasseerd namelijk De Pinte (19.08.1980), Elst (19.08.1980), Lemberge (19.08.1980), Onkerzele (25.06.1974)⁶ en Zonnegem (11.09.1978)⁷.

De drie zonen van Leo Lovaert werden eveneens orgelbouwers. Toen was de familie reeds in Gent gevestigd. Louis werd voor ons de bekendste omdat hij algemeen als de opvolger van zijn vader wordt beschouwd. Zijn gekendste werk is het orgel van de St.-Laurentiuskerk te Poesele dat bij Koninklijk Besluit van 19.08.1980 werd geklasseerd als monument.

Xaveer vinden we slechts enkele keren vermeld, vooral na het overlijden van Louis, terwijl Evarist, die eerst zijn vader scheen op te volgen, het ouderlijk bedrijf verliet en zijn geluk beproefde in Wallonië.

De navolgende opsomming is onvolledig en voor uitbreiding en eventuele verbetering vatbaar. Alle op- en aanmerkingen worden dan ook in dank aanvaard. Het is de bedoeling de lezer een beeld mee te geven van de creaties van de familie Lovaert. Men moet er ook rekening mee houden dat heel wat orgels reeds verdwenen zijn of vernield werden in een van beide wereldoorlogen.

---

4. A. JANSSENS, *Nog over de orgelbouwer Leo Lovaert*, in *Het Land van Nevele*, 1973, afl. 1n blz. 18.

5. DE POTTER & BROECKAERT, *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen, VDe deel, Nevele*, blz. 112.

6. J. GERITS, *Gids voor Vlaanderen*, VTB 1985, blz. 256, 162, 712, 370.

7. D.S. in *Dagblad Het Volk*, 23.07.1988 (regionaal), Zonnegems orgel laat weer mooie klanken horen.

De HEEMKUNDIGE KRING LAND VAN NEVELE

organiseert op ZONDAG, 29 APRIL om 15 u
in de kerk van POESELE
een ENIG

ORGELRECITAL

als hulde aan de NEVELSE ORGELBOUWERS

LOVAERT

waarvan de
centrale figuur
100 jaar geleden
stierf

De befaamde orgelist

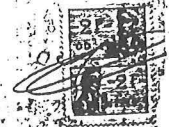
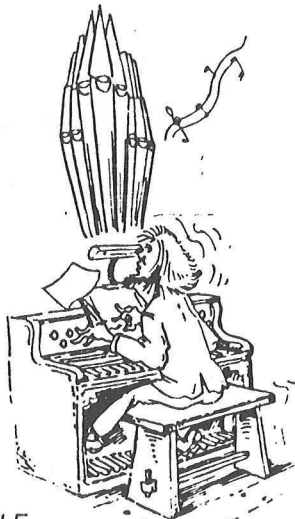
Kamiel D'HOOGHE

speelt werken van J. HAYDN, J. VAN BELLE,
J. LEMMENS en V. COUWENBERGH

G.H. POIVLIEGHE, orgeldeskundige, belicht vooraf de
plaats van de Lovaerts in de Vlaamse orgelbouwkunst

Verantw. uitg.: G. Schuerh. Leuven

TOEGANG GRATIS

Affiche voor de aankondiging van het orgelrecital gebracht door Kamiel D'Hooge op het Louis Lovaertorgel te Poesele op 29 april 1972 naar aanleiding van de 100e verjaardag van het overlijden van Leo Lovaert.

Gebruikte afkortingen

N = nieuw orgel

U = uitbreiding of grondige verbouwing bestaand orgel

H = herstelling

O = onderhoud

Indien mogelijk vermelden we ook de naam van de orgelbouwer die de werken uitvoerde of ervoor verantwoordelijk was. Uit de bronnen blijkt wel niet steeds duidelijk het onderscheid tussen een herstelling of uitbreiding van het bestaande orgel.

- 1833 Markegem, Leo (N) - zijn eerste orgel.
Vosselare, Leo (N) + 14 x onderhoud van 1843 tot 1863.
- 1834 Gontrode, Leo (N)
- 1835 Lemberge, Leo (N).
Nevele, Leo (O + H), ook nog in 1836, 1839, 1843, 1844.
- 1837 Ronsele, Leo (N).⁸
- 1841 Markegem, Leo (H, O) - schenkt nieuw klavier.
- 1842 Desteldonk, Leo (O).
Afsnee, Leo (N).
- 1844 Ursel, Leo (H).
- 1845 Gontrode, Leo (O) + 1846 - vanaf 1877 tot 1887, Xaveer 9 x (O).
Moerbeke, Leo (N).
- 1846 Desteldonk, Leo (O).
Meulebeke-Marialoop, Leo (N).
- 1849 Elst, Leo (N).
- 1850 Machelen (Deinze), Leo (U).
- 1852 Opbrakel, Leo (N) - sinds 1898 in O.L.V.-college te Oudenaarde.
- 1854 Onkerzele, Leo (N).
Gent (St.-Anna-kapel), Evarist (O) nu in Langemark, Madonna-wijk.
- 1856 Gent (St.-Michielskerk), Louis (H).
- 1857 Eeklo, Leo en Evarist (N).
Ertvelde-Kluizen, Evarist (N).
De Pinte, Leo (N). (juiste datum onbekend - tussen 1857 en 1872).
Lotenhulle, Leo (U).
- 1858 Asper, Leo (N).
- 1861 Sint-Martens-Latem, Leo (N).
- 1863 Vosselare, Leo (O).

---

8. M. RYCKAERT, in *Bijdrage tot de geschiedenis van Ronse* (Gent 1950) blz. 105 vermeldt Lodewijk Govaert uit Nevele i.p.v. Leo Lovaert. Louis Lovaert was toen 7 jaar.

- 1865 Evergem-Wippelgem, de heer Lovaert uit Gent (N).
Nevele, Leo (U).
- 1867 Gent (St.-Michielskerk), Evarist (H).
- 1868 Watervliet, Evarist (H).
Deurle, Leo (U). (tijdens ambtsperiode E.H.Caudron = vanaf 1868).
- 1869 Zonnegem, Leo (N).⁹
- 1870 Poesele, Louis (N).
Nevele, Louis (H).
- 1871 Nieuwenhove, Louis (N).
- 1872 Ruiselede, Louis (N).
Zevergem, Louis (H).
- 1873 Zwijnaarde, Louis (H).
- 1874 Zomergem, Louis (U).
- 1876 Vinderhoute, Louis (N).
- 1878 Aarsele, Louis (H).
- 1880 Evergem-Wippelgem, Louis (H, O).
- 1886 Sint-Lievens-Houtem, Xaveer (H).
- 1887 Gontrode, Xaveer (U).
- 18?? Kalken, vermoedelijk Evarist (U) omstreeks 1864.
- 18?? Hemiksem, Leo (H).
- 18?? Denderwindeke, Leo (N).
- 18?? Asse-Krokegem, Leo (N).

André BOLLAERT, Poesele

BIJLAGE

De familie Lovaert in de Winkler Prins Encyclopedie van Vlaanderen, 1974, deel 4, blz. 218

LOVAERT, familie van orgelbouwers uit de 19de eeuw, afkomstig uit Nevele. De belangrijkste vertegenwoordigers zijn: Leonard (Nevele 10 maart 1802 - Gent 21 augustus 1972), vermoedelijk autodidact, vestigde zich in 1852 te Gent en bouwde instrumenten te Vosselare (1833), Ronsele (1837), Meulebeek-Marialoop (1846), Elst (1849), Onkerzele

---

9. Orgel oorspronkelijke bestemd voor Doornzele (Evergem) omstreeks 1848. Het belandde bij de Broeders der Christelijke Scholen te Gent die het in 1869 doorverkochten aan Zonnegem voor 1.500 fr. Op de windlade van het orgel staat de navolgende inscriptie "Bij brevet des Konings, L.Lovaert, Sint-Jansstraat 139, Nevele".

(1854), Eeklo (Sint-Vincentius 1856), Evergem-Wippelgem (1865), Deurle (na 1868), Zonnegem (ca. 1869) en De Pinte (z.d.).

Traditioneel qua disponering, pijpwerk en orgelkast, experimenteerde hij met de pneumatische tractuur (o.m. te Meulebeke en te Eeklo) Hij versoepelde ook de tractuur van de beiaarden. Evarist (Nevele ca. 1829 - onbekend), oudste zoon van Leonard, bouwde een orgel te Ertvelde (1857) en vernieuwde het instrument te Watervliet (1869). Louis (Nevele 28 december 1830 - Gent 21 april 1884), tweede zoon van Leonard, bouwde het nog bestaande orgel te Nieuwenhove, waarvan de kast treffend lijkt op het gotisch orgelmeubel te Kiedrich (1858-1860 gerestaureerd door L.Hooghuys). Louis' orgel te Poesele (1870) is een der merkwaardigste Vlaamse instrumenten uit de 19de eeuw. De Lovaerts hebben op een originele wijze het rococo ontwikkeld tot preromantiek: hun orgels treffen door fluwelen labialen en vurige tongwerken. (GHP)

Lit.: G.POTVLIÉGHE, *De familie Lovaert, orgel en beiaardbouwers*, in *Het Land van Nevele* (Speciaal nummer, 1972), IDEM, *Nieuwe gegevens over het werk van de orgelmakers Lovaert*, ibidem, 4 (1972), blz. 209-227.

BIBLIOGRAFIE ORGELBOUWERS LOVAERT

F.DE POTTER & J.BROECKAERT, *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen, zesde deel, Nevele*, blz. 111-112, Gent, 1867

G.POTVLIÉGHE, *De familie Lovaert, orgel- en beiaardbouwers*, extra-aflevering van *Het Land van Nevele*, juli 1972, 44 blz.

G.POTVLIÉGHE, *Nieuwe gegevens over het werk van de orgelmakers Lovaert*, in *Het Land van Nevele*, 1972, afl. 4, blz. 209-227.

G.POTVLIÉGHE, *De orgelmakers Lovaert, een eerbetoon aan Leonard Lovaert die een eeuw geleden overleed*, in *De Praestant*, XXI jg., Tongerlo, 1972, blz. 66-67.

A.JANSSENS, *Nog over de orgelbouwer Leo Lovaert*, in *Het Land van Nevele*, 1973, afl. 1, blz. 17-18.

Redactie Land van Nevele, *Recital op het Lovaert-orgel te Poesele door Kamiel D'Hooghe met inleiding door G.Potvlieghe (29.03.1973)*, in *Het Land van Nevele*, 1973, afl. 2, blz. 110-112.

J.TAELDEMAN, *Een Lovaert-fonds?*, in *Het Land van Nevele*, 1973, afl. 2, blz. 112-113.

G.POTVLIËGHE, *De orgelmakers Lovaert*, in *De Mixtuur*, nr. 14, Schagen (NL), juli 1974, blz. 264-266.

G.POTVLIËGHE, *Lovaert-orgels*, in *De Mixtuur*, nr. 15, Schagen (NL), november 1974, blz. 294-301. Op de kaft "Historische foto van de organist te Deurle, aan het vroegere "Lovaert-orgel".

G.POTVLIËGHE, in *Winkler Prins Encyclopedie van Vlaanderen*, deel IV, Brussel, 1974, blz. 218.

G.POTVLIËGHE, *Orgelinventarisatie "Het Historisch orgel in Vlaanderen"*, deel 1, Oost-Vlaanderen, uitg. Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg, Brussel, 1974, blz. 94, 102, 109, 141, 160, 194, 252, 301, 315, 341, 351, 365, 366, 380, 403, 415, 420, 469, 473.

K.D'HOOGHE, CBS 73437 - grammofonplaat met o.m. orgelmuziek op het Leo Lovaert-orgel van de St.-Martinuskerk te Onkerzele, 1975.

J.LUYSSAERT, *De familie Lovaert, orgel- en beiaardbouwers*, in *De Autotourist*, 1978, blz. 529.

G.VAN BOCKSTAELE, *Het Lovaertorgel te Moerbeke (Geraardsbergen)*, in *Het Land van Aalst*, 38^e jg., nr. 5-6, 1986, blz. 278-285.

A.JANSSENS, *Het Lovaert-orgel van Markegem*, in *Het Land van Nevele*, 1989, afl. 1, blz. 64-65.

R.BUYSSSE, *Een Lovaert-orgel in Lemberge*, in *Het Land van Nevele*, 1989, afl. 1, blz. 66-71.

P.ROOSE, *Addenda bij de geschiedschrijving over de orgelmakers Lovaert*, in *Het Land van Nevele*, 1989, afl. 4, blz. 301-306.

A.JANSSENS, *Een Lovaert-orgel te Oudenaarde*, in *Het Land van Nevele*, 1991, afl. 2, blz. 170-174.

J.LUYSSAERT, D.MANNEKENS, *Orgeltocht door enkele gemeenten van het Land van Nevele*, (brochure), 19 september 1993.

A.FAUCONNIER & P.ROOSE, *Het orgel te Gontrode: andermaal een Lovaert-orgel geïdentificeerd*, in *Orgelpunt*, XVII, 1994, nr. 1, blz. 3/10.

A.JANSSENS, *Tentoonstelling: "Leonard Lovaert, de Nevelse kerkorgelbouwer in beeld"*, op Pinksteren 22 en 23 mei 1994 van 14 tot 18 u in het heemkundig museum Rietgaverstede te Nevele.

D.POTVLIEGHE, *Leo Lovaert (1802-1872) en zijn orgel in Onkerzele*, in *Orgelkunst*, XX, 1997, nr. 1, blz. 28-33.

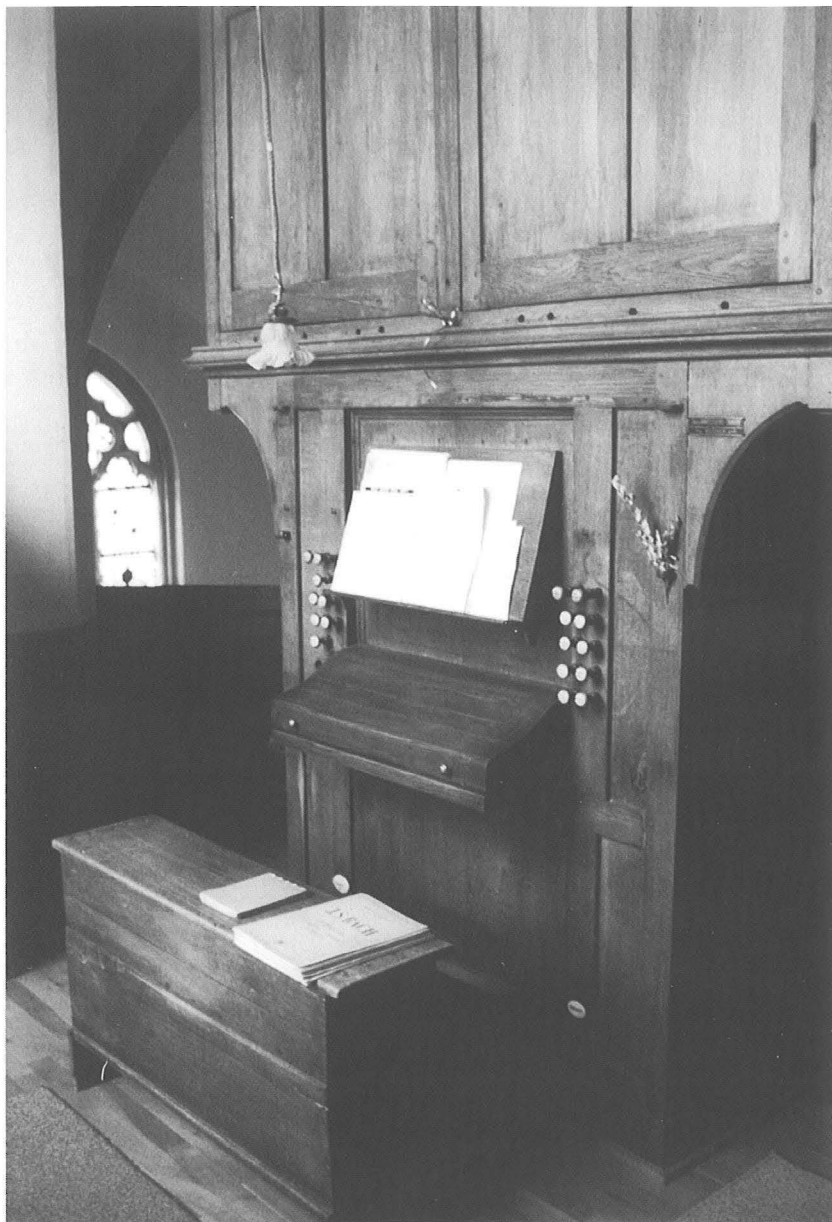
GERAADPLEEGDE BRONNEN

Geboorte-, huwelijks- en overlijdensregisters van Charleroi, Gent en Nevele.

Registers van de Burgerlijke Stand (tienjaarlijkse tellingen) van Charleroi, Gent, Gentbrugge, Ledeberg en Nevele.

Parochieregisters van Asper, Baarle, Bachte-Maria-Lerne, Bellem, Kanegem, Kruishoutem, Nevele, Oostrozebeke, Pittem, Poesele, Ruiselede, Sint-Martens-Lerne, O.L.Vr.-kerk op het Sint-Pietersplein.

Met dank aan de heer Dirk De Reuck voor de gegevens over de verblijfplaatsen van de Lovaerts te Bellem, aan wijlen de heer Jozef Van de Castele voor de vertaling van de Latijnse teksten uit de parochieregisters, aan E.H. Dirk Moereels voor de gegevens over het Zonnegemse orgel en de opzoeken in de Gentse parochieregisters, aan de heer Christian Renard, schepen van cultuur, jeugd en communicatie van de stad Charleroi voor de informatie over Evarist Lovaert, aan de heer Daniël D'Hooge voor de gegevens uit het Bestuursmemoriaal van de provincie Oost-Vlaanderen, aan de heer Marc Demolder, Rigobert Mathieu, David Maes en de heer en mevrouw Vlerick-Verbeken voor de nuttige tips die hebben bijgedragen tot de samenstelling van deze bijdrage.

*Achterzijde van het Poeselse Lovaertorgel
(Foto A. Bollaert)*

---

*Kaft: Het Poeselse Lovaertorgel gebouwd door Louis Lovaert in 1870
(Foto R. Van de Walle)*

